

Region Jönköpings läns förteckning över prioriterade miljöbelastande läkemedel med åtgärdsförslag

Område miljö/Region Jönköpings läns läkemedelskommitté

Region Jönköpings läns förteckning över prioriterade miljöbelastande läkemedel med åtgärdsförslag

Förteckningen är ett stöd för att uppnå målen i hållbarhets-programmet 2021-2025. Åtgärdsförslagen är framtagna i samråd med Region Jönköpings läns läkemedelskommitté.

Observera att patientens bästa alltid går i första hand.

Substans ATC-kod	Motivering	Åtgärdsförslag
Glibenklamid A10BB01	Glibenklamid har uppmätts i vild fisk i sådana koncentrationer som är nära terapeutiska nivåer hos människa. Det stöds av ämnets fettlöslighet och uppmätta koncentrationer i avloppsvatten.	- Glibenklamid rekommenderas inte i FAKTA-dokument. - Individuell anpassning av läkemedel vid behandling av diabetes mellitus typ 2 är viktigt för att optimera behandlingen och undvika biverkningar. - Hälsosamma levnadsvanor som viktnedgång vid övervikt, ökad fysisk aktivitet, väl sammansatt kost och att undvika överkonsumtion av alkohol skulle kunna bidra till minskad läkemedelsanvändning hos vissa patienter.
Felodipin C08CA02	Halter i miljön bedöms kunna leda till terapeutiska nivåer i fisk baserat på ämnets fettlöslighet.	Amlodipin som är bättre från miljösynpunkt än felodipin kan rekommenderas istället.
Diklofenak M01AB05	Havs- och vattenmyndigheten har med diklofenak bland särskilda förorenande ämnen (SFÅ) i sin föreskrift HVMFS 2013:19 (Uppdaterad 2017-01-01), Diklofenak återfinns i ytvatten i halter som rapporterats ha effekter på fisk	- Andra NSAID-preparat t. ex ibuprofen eller naproxen är bättre val ur miljösynpunkt. - Observera att diklofenak säljs receptfritt för kutant bruk. Beredningsformen gör att stora delar av läkemedlet når miljön i oförändrad form då man tvättar händerna/kroppen efter insmörjning. På grund av risker för hjärtkärlbiverkningar beslutade Läkemedelsverket att receptbelägga tabletter och kapslar med diklofenak från den 1 juni 2020.
Diklofenak, Kombinationer M01AB55		
Diklofenak M02AA15		
Diklofenak D11AX18		

Substans ATC-kod	Motivering	Åtgärdsförslag
Haloperidol N05AD01	Haloperidol har uppmätts i vild fisk och fisk exponerad för renat avloppsvatten i nivåer nära terapeutiska koncentrationer hos människa. Det stöds av ämnets fettlöslighet och uppmätta koncentrationer i ytvatten.	Substansen bör så långt det går bara förskrivas för de sjukdomstillstånd där läkemedlet har en godkänd indikation – och därmed undvika off-labelanvändning. Begränsa användningen av haloperidol till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Risperidon N05AX08	Uppmätta halter i vild fisk motsvarar terapeutiska koncentrationer hos människa, vilket stöds av ämnets fettlöslighet och uppmätta halter i avloppsvatten.	Begränsa användningen av risperidon till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Diazepam N05BA01	Halter av diazepam i vattendrag är låga och bedöms ej medföra någon risk. Diazepam metaboliseras dock till viss del till oxazepam som i sin tur finns i halter som medför risk för miljöpåverkan. Därför kan användning av diazepam bidra till risken.	Långverkande bensodiazepiner, exempelvis diazepam tabletter, bör undvikas till äldre enligt Socialstyrelsens indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre.
Oxazepam N05BA04	Har uppmätts i miljön i halter mycket nära de koncentrationer som påverkar beteendet hos fisk. Uppmätt i vild fisk i halter som kan kopplas till stort beteendemönster.	Begränsa användningen av oxazepam till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.

Substans ATC-kod	Motivering	Åtgärdsförslag
Fluoxetin N06AB03	Fluoxetin har uppmätts i vild fisk, dock i sådana koncentrationer som motsvarar subterapeutiska nivåer hos människa. Halter i miljön av flera SSRI/SNRI överstiger de som rapporterats ha påverkan på vattenlevande organismer, särskilt ryggradslösa djur.	Begränsa användningen av fluoxetin till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Citalopram N06AB04	Koncentrationer av citalopram i fisk exponerad för renat avloppsvatten motsvarar terapeutiska nivåer hos människa. Halter i miljön av flera SSRI/SNRI överstiger de koncentrationer som rapporterats ha påverkan på vattenlevande organismer, särskilt ryggradslösa djur. Escitalopram bryts ned långsamt i miljön och har hög kronisk toxicitet.	Begränsa användningen av citalopram/escitalopram till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Escitalopram N06AB10		

Substans ATC-kod	Motivering	Åtgärdsförslag
Sertralin N06AB06	Sertralin har hittats i vild fisk i koncentrationer nära terapeutiska nivåer hos människa. Halter i miljön av flera SSRI/SNRI överstiger de koncentrationer som rapporterats ha påverkan på vattenlevande organismer, särskilt ryggradslösa djur.	Begränsa användningen av sertralin till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Venlafaxin N06AX16	Venlafaxin har hittats i fisk exponerad för renat avloppsvatten, dock i halter under terapeutiska nivåer hos människa. Halter i miljön av flera SSRI/ SNRI överstiger de koncentrationer som rapporterats ha påverkan på vattenlevande organismer, särskilt ryggradslösa djur.	Begränsa användningen av venlafaxin till de fall där andra åtgärder (icke-farmakologiska) inte är tillräckliga eller möjliga. Planera uppföljning och utvärdering redan vid insättning.
Meklozin R06AE05	Utifrån uppmätta halter beräknas meklozin kunna ansamlas i fisk till terapeutiska koncentrationer. Meklozin har dock i dagsläget inte hittats i fisk.	Receptfri förpackning om 10 tabletter finns utan förmån. Denna förpackning rekommenderas när så är möjligt. Därutöver finns förpackning om 100 tabletter inom förmånen.